خبر

دیپلماسی ایران در شبه قاره هند

سیدعباس عراقچی وزیر امور خارجه عصر دیروز برای دیدار با مقام‌های، عالیرتبه هند و رایزنی در مورد موضوعات دوجانبه و تحولات منطقه‌ای و بین‌المللی در راس هیاتی دیپلماتیک عازم دهلی‌نو شد. در این سفر علاوه بر رایزنی با مقام‌های عالیرتبه هند در خصوص موضوعات مورد علاقه دو کشور، کمیسیون مشترک اقتصادی ایران-هند نیز به ریاست سیدعباس عراقچی و سوبرامانیام جایشنکار، وزرای امور خارجه جمهوری اسلامی ایران و هند برگزار شد و آخرین وضعیت اجرای توافقنامه‌های اقتصادی دوکشور مورد بررسی و پیگیری قرار گرفت. سه روز پیش در راستای کاهش تنش در شبه قاره هند، عباس عراقچی، وزیر امور خارجه کشورمان طی دیدار و گفت‌وگو با محمد اسحاق‌دار، همتای پاکستانی در اسلام‌آباد در جمع خبرنگاران اظهار کرد: «سفر ما به پاکستان سه هدف اصلی داشت که اول، بررسی آخرین وضعیت منطقه و دیگری آنچه که بین هند و پاکستان در جریان است.» وزیر امور خارجه پیش از ترک اسلام‌آباد تصریح کرد: «هدف دیگر ما مرور روابط دوجانبه ایران و پاکستان به ویژه در حوزه‌های سیاسی، اقتصادی و فرهنگی بود که آن را مورد بررسی قرار دادیم و در دیدارهای آتی نیز آن را دنبال خواهیم کرد.»

رویداد

واکنش تهران به دستگیری اتباع ایرانی در انگلیس و فرانسه

به حقوق شهروندان ما احترام بگذارید

پلیس انگلیس روز یکشنبه (۱۴ اردیبهشت) اعلام کرد که پلیس ضدتروریسم این کشور هشت مرد ازجمله هفت تبعه ایرانی را در چندین حمله و در شهرهای مختلف از جمله: لندن، سویندون و منچستر دستگیر کرده است.

روز شنبه، پنج مرد که چهار نفر از آنها تبعه ایران هستند، به ظن جرائم تروریستی در رابطه با آنچه «توطئه برای حمله تروریستی» و «ارتکاب جرم علیه امنیت ملی» گفته می‌شود دستگیر شدند. بی‌بی‌سی در این خصوص گزارش داد که این افراد، مردانی بین ۲۹ تا ۴۶ سال سن هستند و طی دو عملیات جداگانه بازداشت شده‌اند. در این ارتباط در روزهای گذشته پلیس انگلستان اطلاعات تکمیلی دیگری منتشر نکرده است.

نگرانی ایران از دستگیری شهروندان

در همین راستا سیدعباس عراقچی، وزیر خارجه کشورمان در پلتفرم ایکس نوشت: دستگیری تعدادی شهروند ایرانی توسط سرویس‌های امنیتی بریتانیا باعث نگرانی بسیار است.

وی افزود: در صورتی که به صورت معتبر تخلف آنها اثبات شود، ایران آماده است تا به روند تحقیقات کمک کند.

وزیر خارجه تاکید کرد: ما از بریتانیا می‌خواهیم که به حقوق شهروندان ما احترام بگذارد و روند دادرسی عادلانه را برای آنها فراهم آورد.

همچنین علیرضا یوسفی، دستیار وزیر و مدیرکل غرب اروپای وزارت خارجه ادعاهای اخیر مقام‌های وزارت کشور و برخی نمایندگان مجلس انگلیس علیه جمهوری اسلامی ایران متعاقب بازداشت مشکوک چند نفر از اتباع ایرانی را کاملا مردود دانست.

بی‌اعتنایی انگلیس به هنجارهای بنیادین حقوقی و حقوق‌بشری

یوسفی تاکید کرد: اطلاعیه‌های پلیس و اظهارات مطرح‌شده در پارلمان انگلیس علیه جمهوری اسلامی ایران، متعاقب بازداشت سوال‌برانگیز تعدادی از اتباع ایرانی، نشانگر بی‌اعتنایی آنها نسبت به هنجارهای بنیادین حقوقی و حقوق بشری است.

دستیار وزیر خارجه اتهام‌زنی علیه ایران همزمان با بازداشت چند تبعه ایرانی را تقویت‌کننده شائبه انگیزه‌های سیاسی در بازداشت اتباع ایرانی دانست و افزود: عادت ناپسند برخی سیاستمداران و مقام‌های انگلیسی در تکرار ادعاهای بی‌اساس و غیرمستند علیه جمهوری اسلامی ایران، بدون تردید برای روابط فیمابین دو کشور زیان‌بار بوده و موجب تشدید بی‌اعتمادی و سوءظن تاریخی ایرانیان نسبت به دولت انگلیس می‌گردد و مسئولیت آن متوجه دولت انگلیس است.

مدیرکل غرب اروپای وزارت خارجه همچنین ضمن هشدار نسبت به آثار و تبعات منفی مترتب بر کارزار اتهام‌زنی بی‌مبنا علیه جمهوری اسلامی ایران، خواستار اطلاع‌رسانی فوری و دقیق به ایران در مورد دلایل بازداشت اتباع ایرانی و فراهم کردن امکان دسترسی کنسولی به آنها شد و بر ضرورت رعایت اصول دادرسی عادلانه در مورد آنها تاکید کرد.

بازداشت دو تبعه ایرانی در فرانسه

علاوه‌بر انگلیس، دولت فرانسه نیز اخیرا اقدام به بازداشت دو تبعه ایرانی در فرانسه کرد. اقدامی که با واکنش اسماعیل بقایی، سخنگوی دستگاه دیپلماسی روبه‌رو شد و آن را نقض هنجارهای بین‌المللی، قواعد حقوق بشری و آزادی بیان خواند.

از سوی دیگر امانوئل مکرون، رئیس جمهور فرانسه در توییتی که روز گذشته در پلتفرم ایکس منتشر شد، اعلام کرد که کشورش به طور خستگی‌ناپذیری برای آزادی جاسوسان فرانسوی که به مدت سه سال است در ایران بازداشت شده‌اند، تلاش می‌کند.

مکرون ادعا کرد: «من به خانواده‌های آنها اطمینان می‌دهم که از حمایت و تعهد بی‌دریغ ما برای حل این مسأله برخوردار هستند.»

فرانسه در اوایل ماه آوریل نیز اعلام کرد که قصد دارد به دلیل آنچه که این کشور نقض تعهدات کنسولی تهران در قبال دو جاسوس فرانسوی خواند، شکایتی را علیه ایران در دیوان بین‌المللی دادگستری مطرح کند.

«جام جم» گمانه زنی‌ها در خصوص تحریف نام «خلیج فارس» توسط دونالد ترامپ را بررسی کرد

پروژه از پیش شکست خورده

عبدالرضا هادی‌زاده نائینی
دبیر گروه سیاسی

اظهارات مبهم دونالد ترامپ، رئیس جمهور آمریکا، درباره اعلام «خبری بزرگ» در سفر هفته آینده‌اش به منطقه، موجی از گمانه‌زنی‌ها را به وجود آورد. در همین راستا انتشار گزارشی از خبرگزاری آسوشیتدپرس که مدعی شد ترامپ قصد دارد نام تاریخی «خلیج‌فارس» را به «خلیج عربی» تغییر دهد، خشم و غیرت ملی را در ایران برانگیخت.

آسوشیتدپرس به نقل از دو مقام ناشناس آمریکایی گزارش داد که دونالد ترامپ در جریان سفر خود به عربستان سعودی، قطر و امارات عربی متحده قصد دارد سیاست رسمی آمریکا را به استفاده از نام جعلی «خلیج عربی» به‌جای خلیج‌فارس تغییر دهد. این ادعا در حالی مطرح شد که خلیج‌فارس با قدمتی چند هزار ساله از دوران هخامنشیان تا امروز، در اسناد تاریخی، نقشه‌های جهانی و قطعنامه‌های سازمان ملل (مانند سند ۱۹۷۵) به‌عنوان تنها نام رسمی این پهنه آبی شناخته می‌شود. همچنین اسناد تاریخی، از نقشه‌های بطلمیوس تا قطعنامه‌های سازمان ملل، نشان می‌دهد خلیج‌فارس تنها نام رسمی این منطقه بوده است.

گمانه‌زنی در این خصوص در شرایطی منتشر شد که مذاکرات هسته‌ای غیرمستقیم ایران و آمریکا در عمان و رم در جریان است و تنش‌های منطقه‌ای، مانند درگیری‌های هند و پاکستان، توجهات جهانی را به خاورمیانه جلب کرده است. آسوشیتدپرس مدعی شد که این تصمیم برای جلب حمایت مالی و سیاسی کشورهای عربی و تقویت روابط اقتصادی با آنها طراحی شده است. این ادعا یادآور اقدام جنجالی ترامپ در ژانویه ۲۰۲۵ بود که نام «خلیج مکزیک» را به «خلیج آمریکا» تغییر داد و با اعتراض مکزیک و انتقاد جهانی مواجه شد.

رسوایی بیشتر کاخ سفید در پی حمله به هویت ایرانی

خبر ادعایی آسوشیتدپرس مانند جرقه‌ای بود که غیرت ملی ایرانیان را شعله‌ور کرد. شبکه‌های اجتماعی به سرعت به میدان دفاع از هویت خلیج‌فارس تبدیل شد؛ چرا که مشخص شد خصومت آمریکا نه صرفا با حاکمیت مردمی جمهوری اسلامی که با هویت ایرانیان گره خورده است. در همین زمینه مقامات رسمی کشورمان نیز نسبت به این تحریف احتمالی واکنش نشان دادند. دکترمحمدباقر قالیباف در صفحه شخصی خود در فضای مجازی با انتشار چند تصویر تاریخی از خلیج‌فارس نوشت: «از کتابخانه مجلس خواستم چند نقشه تاریخی خلیج‌فارس را که در بایگانی موجود است، منتشر کنند. گفتند این قدر زیاد است که به هر کدام از سیاستمداران متوهم چند نسخه می‌رسد. شاید کفش و لباس با دلار و درهم خریدنی باشد ولی تاریخ و جغرافیا خریدنی نیست، عرض خود می‌بری و زحمت ما می‌داری.»

سیدعباس عراقچی، وزیر امور خارجه کشورمان نیز نوشت: خلیج‌فارس مانند بسیاری از نام‌های جغرافیایی، ریشه عمیق در تاریخ بشر دارد. ایران هرگز به استفاده از نام‌هایی مانند دریای عمان، اقیانوس هند، دریای عرب یا دریای سرخ اعتراضی نداشته است. استفاده از این نام‌ها به معنای مالکیت هیچ ملت خاصی نیست، بلکه نشان‌دهنده احترام مشترک به میراث جمعی بشریت است.

وزیر امور خارجه تصریح کرد: در مقابل، اغراض سیاسی برای تغییر نام تاریخی خلیج‌فارس، نشان‌دهنده نیت خصمانه علیه ایران و مردم آن است و به شدت محکوم می‌شود. چنین اقدامات مغرضانه‌ای، توهین به همه ایرانیان، صرف نظر از پیشینه یا محل اقامت آنهاست. اغراض سیاسی برای تغییر نام تاریخی خلیج‌فارس، توهین به همه ایرانیان، صرف نظر از پیشینه یا محل اقامت آنهاست.

وی ابراز امیدواری که شایعات مضحکی که در مورد نام خلیج‌فارس وجود دارد، چیزی بیش از یک کمپین دروغ‌پراکنی توسط افراد «همیشه جنگ‌طلب» برای خشمگین کردن ایرانیان در سراسر جهان و تحریک آنها نباشد.

عراقچی تاکید کرد: مطمئنم که رئیس جمهور آمریکا می‌داند که نام خلیج‌فارس قرن‌ها قدمت دارد و توسط همه نقشه‌نگاران و نهادهای بین‌المللی به رسمیت شناخته شده است و حتی تا همین اواخر دهه ۱۹۶۰ توسط همه رهبران منطقه در مکاتبات رسمی خود استفاده می‌شد.

وی با بیان این‌که هرگونه اقدام کوته‌بینانه در این زمینه هیچ اعتبار یا اثر قانونی یا جغرافیایی نخواهد داشت، گفت: این اقدام خشم همه ایرانیان از هر قشر و عقیده سیاسی در ایران، ایالات متحده و سراسر جهان را به دنبال خواهد آورد. فاطمه مهاجرانی، سخنگوی دولت نیز در صفحه شخصی خود در شبکه ایکس نوشت: «خلیج‌فارس» فقط یک نام جغرافیایی نیست، بخشی از هویت تاریخی ملت ایران است.

وی اضافه کرد: کسانی که به دنبال تغییر نام «خلیج‌فارس» هستند، تاریخ چندهزارساله ایران را درک نکرده‌اند. این تحرکات بی‌حاصل، بیش از آن‌که ما را تحریک کند، بی‌اعتباری شما را آشکار می‌کند.

انگیزه‌ها و پیامدهای یک ادعا

ادعای تغییر نام خلیج‌فارس در شرایطی مطرح شد که مذاکرات هسته‌ای ایران و آمریکا در مرحله‌ای حساس قرار دارد و تنش‌های منطقه‌ای، مانند درگیری‌های هند و پاکستان، خاورمیانه را به کانون توجهات جهانی تبدیل کرده است. برخی تحلیلگران معتقدند این ادعا تلاشی از سوی ترامپ برای جلب حمایت مالی کشورهای عربی بوده که سال‌هاست برای ترویج نام جعلی «خلیج عربی» لابی می‌کنند. این اقدام همچنین می‌تواند بخشی از استراتژی فشار بر ایران در مذاکرات هسته‌ای باشد.

با این حال، واکنش یکپارچه مردم و مقامات ایران بار دیگر نشان داد که خلیج‌فارس نه‌تنها یک نام جغرافیایی، بلکه نمادی از هویت، تاریخ و اقتدار ملی است. سابقه اقدامات جنجالی ترامپ، مانند تغییر نام خلیج مکزیک، گمانه‌ها در خصوص این‌که آمریکا دست به چنین اقدام توهین‌آمیزی بزند را افزایش داده است.

از منظر بین‌المللی، این جنجال ممکن است بر مذاکرات هسته‌ای تأثیر بگذارد. مقامات کشورمان که با هوشیاری در برابر تناقضات آمریکا (مانند مواضع دوگانه آمریکا درباره غنی‌سازی) مذاکره می‌کنند، احتمالا این ادعا را به‌عنوان نشانه‌ای جدید از غیرقابل‌اعتماد بودن طرف مقابل تلقی خواهند کرد.

برش

خلیج‌فارس؛ خط قرمز ایران

ادعای آسوشیتدپرس درباره تصمیم ترامپ برای تغییر نام خلیج‌فارس به «خلیج عربی» مانند جرقه‌ای بود که غیرت ملی ایرانیان را شعله‌ور کرد. از خروش مردم در شبکه‌های اجتماعی تا بیانیه‌های قاطع مقامات، ایرانیان بار دیگر نشان دادند که خلیج‌فارس نه‌فقط یک نام، بلکه بخشی از هویت و عزت ملی آنهاست. با این حال ایران با اقتدار و هوشیاری از حقوق و هویت خود دفاع خواهد کرد. از دونالد ترامپ مانند بسیاری از حکام ستمگر جهان جز نامی به ننگ باقی نمی‌ماند اما خلیج‌فارس، همان‌گونه که هزاران سال بوده، همیشه خلیج‌فارس خواهد ماند.

مکث

مواضع متناقض آمریکایی‌ها ادامه دارد

جی‌دی‌ونس، معاون دونالد ترامپ، رئیس جمهور آمریکا عصر دیروز در کنفرانس امنیتی مونیخ که در واشنگتن برگزار شد، به مسائل مختلفی از جمله ایران پرداخت و بار دیگر مواضع متناقضی را مطرح کرد.

وی از یک سو مانند دونالد ترامپ تلویحا غنی‌سازی ایران را زیر سوال برد و از سویی دیگر برنامه هسته‌ای غیرنظامی را تایید کرد. این تناقض‌گویی در ادامه مواضع متفاوت ساکنان کنونی کاخ سفید مطرح شده است.

ونس در این جلسه در پاسخ به پرسش ولفگانگ ایشینگر، رئیس سابق کنفرانس امنیتی مونیخ که مجری این برنامه بود، درباره گفت‌وگوها با ایران گفت: مذاکرات با ایران به خوبی پیش می‌رود. آنها سلاح هسته‌ای ندارند. به نظر من توافقی که به بازگشت ایران به عرصه تجارت جهانی منجر می‌شود، قابل دسترس است. معاون ترامپ با اشاره به توافق هسته‌ای بین ایران و ۱+۵ در سال ۲۰۱۵ موسوم به برجام، ادعا کرد: این توافق بسیار ضعیف بود. برجام از دستیابی ایران به سلاح هسته‌ای جلوگیری نمی‌کرد. در برجام، برخی از توانمندی‌های هسته‌ای ایران حفظ شد که به آنها اجازه می‌داد تا به سوی سلاح هسته‌ای حرکت کنند. ایران اکنون سلاح هسته‌ای ندارد.

او افزود: اما باید تأکید کنم که روند مذاکرات با ایران تاکنون بسیار خوب بوده است. از عملکرد ایرانی‌ها و پاسخ آنها به برخی از نکات مطرح‌شده بسیار خوشحال هستیم. عمانی‌ها هم نقش بسیار سازنده‌ای ایفا کرده‌اند اما این مذاکرات باید به نتایجی منجر شود. ونس تصریح کرد: ایران باید برنامه تسلیحات‌سازی هسته‌ای خود را تعطیل کند. آنها می‌توانند برنامه هسته‌ای غیرنظامی داشته باشند.

او در ادامه با اشاره به خطوط قرمز ایران از جمله مسأله برنامه غنی‌سازی اورانیوم ادعا کرد: اما چه کشورهایی در جهان هستند که بدون داشتن سلاح هسته‌ای، در کنار انرژی هسته‌ای غیرنظامی، برنامه غنی‌سازی اورانیوم دارند؟

این ادعا در حالی است که کشورهایی مانند ژاپن، آلمان، هلند و برزیل، بدون آن‌که سلاح هسته‌ای در اختیار داشته باشند، برنامه‌های غنی‌سازی اورانیوم دارند. با این وجود ونس ادعا کرد: هیچ کشوری بدون داشتن سلاح هسته‌ای، برنامه غنی‌سازی اورانیوم توانمندی که قادر به غنی‌سازی اورانیوم تا خلوص ۹۰ درصد است، ندارد.

او افزود: پیشنهاد ما به ایران ساده است. شما نمی‌توانید برنامه غنی‌سازی اورانیوم داشته باشید که به شما اجازه دهد سلاح هسته‌ای داشته باشید.

یادداشت

حامد حجتی | مدیرکل پژوهش‌های اسلامی رسانه ملی

رسانه‌های دینی در عصر جدید

در عصر هجمه‌های فکری، رسانه‌های دینی دیگر نمی‌توانند با روش‌های سنتی و یک‌سویه به انتقال پیام بپردازند. سخن گهربار رهبر معظم انقلاب، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، اشاره به ضرورتی حیاتی دارد؛ پیام دینی باید خلأها را پر کند، به روز و هدفمند باشد و این می‌طلبد که طلبه‌ها و فعالان رسانه‌ای دین، مجهز به مهارت‌های حرفه‌ای شوند.

امروز، دشمن با ابزارهای پیشرفته و روان‌شناسی پیچیده، القائات شبهه‌انگیز را به‌سرعت در فضای مجازی منتشر می‌کند. مقابله با این هجمه، فقط با «دانش دینی محض» ممکن نیست. طلبه‌ها و مبلغان باید «قدرت اقناع، فنون گفت‌وگو، مدیریت افکار عمومی و برخورد منظم با مخالفان» را بیاموزند. اینجاست که نقش «نهادهای آموزشی تخصصی رسانه‌ای» پررنگ می‌شود؛ دستگاه‌هایی که با دوره‌های فشرده و عملی، نیروهایی کارآمد برای میدان رسانه تربیت کنند.

دین نباید در قالب عبارات خشک و غیرجذاب ارائه شود. جوان امروز با ادبیات کهنه و یکنواخت ارتباط برقرار نمی‌کند. همان‌گونه که رهبر انقلاب تأکید کردند؛ پاسخ‌های دینی باید در قالب ادبیات روز و با استفاده از ابزارهای فنی مدرن ارائه شوند. تولید محتوای دینی باید با شناخت «آخرین شبهات فکری» و طراحی «بسته‌های فرهنگی جذاب» برای نوجوانان، جوانان و خانواده‌ها همراه باشد.

رسانه‌های انقلابی و دینی نباید منفعل باشند. آنها باید با تحلیل هوشمندانه فضای رسانه‌ای، پیش‌دستی کنند و با تولید محتوای اثرگذار، پست‌به‌پست، در میدان نبرد اندیشه‌ها حاضر شوند. اینجاست که «انضباط رسانه‌ای» و «برخورد حکیمانه با مخالفان» به یک هنر تبدیل می‌شود. اگر می‌خواهیم پیام اسلام ناب به‌درستی منتقل شود، باید رسانگری تربیت کنیم که هم «مفسر قرآن» باشد، هم «مسلط به فضای رسانه»، هم «اقناع‌گر» و هم «خلاق در تولید محتوا». این مأموریت، تنها با عزم جهادی و برنامه‌ریزی دقیق ممکن است. رسانه دینی امروز یا هوشمند و اثرگذار خواهد بود یا محکوم به حاشیه‌نشینی.

یادداشت

احمد میراحسان | نویسنده و پژوهشگر

زنده‌باد حوزه

پیام سراپا نوربخش، راهنما و بی‌بدیل امام خامنه‌ای در تاریخ هزارساله حوزه به مناسبت یکصدمین سال تاسیس آن به همت آیت‌الله موسس، چیزی نیست که با یک یادداشت تبیین شود. جا دارد حضرت آیت‌الله اعرافی با تیمی از فقهای بزرگوار، کتابی علمی و فقیهانه به عنوان دیباچه و محور گفتمان‌متسور حوزه فراهم آورند که برای امروز و فردا محور پژوهش علمی، اقدام عملی و برنامه‌ریزی جامع قرار گیرد.

این سخن از سر هیجان، شور و احساسات نیست بلکه از سر عشق و عقل است و مقالات متعدد این قلم فقیر گواه است که آرزوی چنین پیام و سازماندهی گفتمان علمی و بحث و فحص حول آن را داشته است. این پیام در حقیقت ساختار مجموعه فقهی عظیمی را می‌سازد که آرزو داشتم در ارتباط با فقه حکومتی همچون یک مبنای تحول بزرگ فقهی و جمع‌بندی ۵۰ سال انقلاب جمهوری اسلامی به‌دست، علم، دانایی و رهبری صالح‌ترین فقیه یعنی امام خامنه‌ای نگاشته شود و تیم فقیهان برجسته به‌وسیله ایشان برای حکمرانی رهبری شوند و همه مراجع بزرگوار اسلام در نگاشتن این اثر تاریخی رها از اختلافات تا جایی که مقدور و حفظ وحدت متن است، یاریگری نمایند.

پس تبیین علمی و رها از تنگ‌نظری عالمانه و ربانی این پیام در کتابی علمی به‌مثابه سندی عصری، باید جانمایه مجموعه نوین و امروزی فقه حکومتی در مقیاس مسائل ملی و بین‌المللی باشد و شاید اگر به صورت جامع تهیه شود سر به ده‌ها جلد کتاب وزین و بی‌نظیر علمی برند.

من می‌کوشم ضرورت و ظرفیت این منشور برای کار مبرم جهانی فقها و علمای اعلام جهان اسلام و فقهای بزرگ عالم تشیع برای تدوین یک مجموعه بزرگ فقه حکومتی را در مقالاتی بیان کنم یا ضرورت تولید محتوای فقهی با قالب یک دایره‌المعارف فقه حکومتی براساس پنج محور مذکور در پیام امام خامنه‌ای را روشن نمایم و خواهان سازماندهی تدوین این مجموعه بدون وقت‌گذرانی باشم.